

ХРЫСЦУДЗІНСКІЯ

RADIO VATICANA

Ufficio Propaganda

00120 CITTÀ DEL VATICANO

ЖАВІНІ

БЕЛАРУСКІ ІНФАРМАТАР

адказны за бюлетең

Янка Мойсік

РОДНАЯ МОВА ў СВЯТЫНЯХ (ч.4)

др. Віктар Сенкевіч

Дарагія чытачы! Працягваем аналіз працы ксяндза айца Адама Станкевіча "Родная мова ў съвятынях", якая была выдана ў Вільні ў 1929 годзе. Праца гэтая цяпер становіць бібліографічную рэдкасць і яна маладаступная нашым чытачам. Але яна ня страціла свае актуальнасці і ў наш час. Зымест кнігі мы перадаем з пэўнымі скарачэннямі.

Другі раздзел працы айца Адама Станкевіча мае загаловак: "Мовы мёртвия і жывия". У ім аўтар пераказвае сказане ім у папярэднім раздзеле пра мовы габрайскую, грэцкую і лацінскую і іх ролю ў рэлігійных жыцьці, затым спыняецца на мове славянской і іншых жывых мовах, якія з часам таксама сталіся мовамі мёртвымі або толькі літургічнымі. "З пашыраньнем хрысьціянства- піша айцец Адам- даякуючи съвятым Апостолам Кірму і Методу, славянская мова стала таксама мовай літургічнай. На просторах агульна-славянской мовы паўставалі розныя народы з асобнымі мовамі. Мова-ж стараславянская стала таксама мовай мёртвай, мовай толькі малітвы, мовай літургii, службы Божай. Завецца яна цяпер царкоўна-славянской. Паўстала, такім чынам, чацвёртая мова, якая здабыла сабе права ў съвятыні".

Далей айцец Адам Станкевіч спыняецца на іншых мовах такіх, як сырыйская, каптыйская, этыпская, гоцкая, армянская, грузінская, арабская, на якіх таксама пісаліся съвятыя кнігі, ў якіх адбываліся літургii, але якія з часам сталіся мёртвымі або проста літургічнымі мовамі.

Наступным пытаньнем, якое разглядае аўтар у II раздзеле ёсьць пытанье ўжыцця жывых моваў у літургii. Як ведама, да Ватыканскага Сабору жывыя мовы ўжываліся толькі ў гэтак званых "дадатковых набажэнствах".

Асноўныя-х багаслужбы адпраўляліся ў мовах мёртвых. Гэтага закону Касьцёл трymаўся таму, што праз мовы старых вялікіх культуры ў, лацінскую і грацкую, можна было захаваць яўную лучнасць і еднасць між веруючымі розных народаў і культуры. Паколькі мёртвия мовы былі нязъменныя, яны служылі для таго, каб захаваць аднастайнасць істоты хрысьціянскага набажэнства і чысьціню ягонага зместу. Безумоўна, ўсё гэта спрычиніла пэўныя цяжкасці: веруючыя, слухаючы багаслужбу ў неразумелай для іх мове, не маглі з яе цалкам карыстацца. Таму Царква і дала была права на тое, каб усё тое, што ў багаслужбе ия было зразумелае з прычыны наведанья літургічнае мовы, было паясьнянае і тлумачанае на родную мову кожнага народу. Апрача гэтага, як мы ўжо адзначылі, Царква ўвяла гэтак званія "дадатковыя набажэнствы", вынікам якіх было тое, што ў кожную мову можна было перакладаць Святое Пісанье, падрыхтоўваць малітвеннікі, сльпейнікі, ў кожнай мове можна было гаварыць казаньне ў сьвятыні.

"Аднак бываюць такія мясцовыя варункі- пісаў айцец Адам Станкевіч у 1929 годзе- што правесці гэтае права ў жыцьці становілася нялёгка.... На перакодзе гэтаму стаіць ні Касьцёл, ні яго Навука, але звычайнае людзкое самалюбства і інтарэсы паасобных людзей і народаў. Звычайна бывае так, што мацнейшы народ, з прычыны сваёй неразумнай палітыкі, не дапускае ў Касьцёл мовы нарodu слабейшага. Але калі нейкі народ сапраўды хоча пазнаць навуку Хрыста і дзеля гэтага хадзе карыстацца сваёй мовай ў сьвятыні і слухаць у сваёй мове казаньне, дык ён гэта можа арабіць звязартаваць да кіраўніка Царквы, Святога Айца, і права гэтае здабудзе- пісаў ксёнда Адам Станкевіч у сваёй працы "Родная мова ў сьвятынях" 61 год таму.

Расказаўшы, як розныя народы атрымалі, як ён кажа, "на нашых вачох" права на карыстаньне сваёй роднай мовай ў сьвятынях (тут ён згадвае летувісаў, якія пакінулі былі мову польскую, каб карыстацца сваёй роднай; чехаў, якія стагодзьдзяйні павінны былі карыстацца ў сьвятынях мовай нямецкай; славакаў, што карысталіся венгерскай; славенцаў, харватаў, украінцаў, македонцаў, каталёнцаў і іншых), айцец Адам піша: "Мы, беларусы, пачаўшы апомнім часам сваё адраджэнне, жадаем таксама сваёй роднай мовы ў Касьцеле". Аўтар быў у гэтым больш чымся ўпэўнены. "Але пры гэтым-- заканчвае ён 2 разыдал свае кнігі- мы павінны памятаць, што для гэтага з нашага боку забавязкова траба любіць Царкву і быць ёй верным; траба жыць паводле яе сьвятое навукі".

ХРОНІКА

(студзені)

I. ДЗЕЙНАСЦЬ СВЯЦЕЙШАГА АЙЦА

У студзені Ян Павал II меў у Ватыкане кожнае серады тыдня (апрача 31 студзеня) сваю агульную аўдіенцыю. Вось тэмы яго разважаньняў:

3 ОI- Пачаткі адкрыцця Святога Духа ў Старым Запавеце.
10 ОI- Творческое дзяяньне Божага Духа.
17 ОI- Указальная дзеяньне Божага Духа.

24 ОI- Разважаў на тэму Тыдня Малітваў за адзінства хрысьціян.
31 ОI- Не было, бо Папа быў з думпастырскім візітам у Афрыцы.

Кожнай нядзелі месяца студзеня (апрача 31 студзеня) Яго Святасць гаварыў разам з вернікамі Багародзічную малітву "Анёл Гасподні", якую заўсёды папярэджаў прамовамі:

- I ОI - Гаварыў аб Мацярынстве Даевы Марыі і аб Сусветным Дні Міру.
7 ОI - Аб Хросце Хрыста ў Ярдане.
14 ОI- Гаварыў на тэму сьвятарской адукацыі.
21 ОI- Сваю прамову прысьвяціў цяперашнім мірнай проблематыцы.
28 ОI- Не было.

I студзеня Папа адправіў у Базыліцы Святога Пятра Святую Імпу з нагоды Новага Году.

У суботу 6 студзеня высьвяціў у Базыліцы Святога Пятра 12 новых біскапаў.

7 студзеня ў Аўлі Блаславенства адслужыў Літургію, ў час якой надзяліў сакрамант хросту 43 даяцей.

13 студзеня спаткаўся з Дыпламатичным Прадстаўніцтвам пры Святой Сталіцы.

Ад 25 студзеня да I лютага звязанскі ў апостальскае падарожжа ў Афрыку.

II. ГУТАРКІ І ВЕСТКІ

- Думкі на Новы 1990 Год.
- Пасланье Папы на XXIII Сусветны Даень Міру.
- Родная мова ў Святынях.
- Гутаркі пра Фр. Скармуну.
- Батлеемская зорка- Каляднае пасланье Апостальскага Візітатара для Беларусаў Католікаў айца Аляксандра Надсона.

СТАГОДДЗЕ НАРАДЖЭННЯ КАЗІМЕРА СВАЯКА-- БЕЛАРУСКАГА КАТАЛІЦКАГА СВЯТАРА!

Адзін з найболых вядомых беларускіх пісатаў пачатку 20 гадоў, правадыр нацыянальнага рамантызму ў беларускай літаратуре Казімер Свяяк нарадзіўся 19 лютага 1890 году ў маёнтку Шайкуні Свянцянскага павету, дзе ягоны бацька быў лесьніком. У 1906 годзе ён скончыў гарадзякое вучылішча ў Свянцяніах і пераехаў у Вільню, каб падрыхтавацца да духоўнае сэмінарыі. Потым нейкі час жыў у сталіцы Расейскае Імперыі, адкуль яго вельмі цягнула да роднае Вільні, і туды ён неўзабаве вярнуўся. У Вільні Свяяк вучыўся ў каталіцкай духоўнай сэмінарыі, бо ён даймоў да віснову-- як пазней пісаў-- што "ў Бога, аднаго Бога ёсьць усялякае дабро маё... шчасце маё...". У сэмінарыі Свяяк улучыўся ў беларускую адраджэнскую працу, спалучаючы яе з забавязкамі хрысьціяніна, бо ён быў перакананы-- як пісаў-- "калі адкінем хрысьціянства з руху намага народнага, то ён расплювецца".

Казімер Свяяк быў здольным чалавекам. Хутка апанаваў лацінскую і французскую мовы. У 1912 годзе напісаў свой першы беларускі верм. Ён вельмі захапляўся беларускай мовай, якую называў "гладкай і звучнай". У 1913 годзе выдаў брамуру "Алкалогъ", у якой чытаєм: хто хоча даўжэй жыць, мусіць кінуць піць; алкаholь нішчыць наше духоўнае жыццё". Свае вермы, апавяданні і абразкі, якія выклікаюць моцнае ўражанье, Свяяк друкаваў у беларускіх газетах "Нашай Ніве" і "Беларусе".

У 1914 годзе ён апублікаваў артыкул "Мас думкі", ў якім апавядае, што калі ён быў у адной з найпригажэйшых далін стройных гор Татраў, перад ягонымі вачамі стаяў родны край - Маці-Беларусь, якая пачала будацца да лепшага жыцця. Аўтар артыкулу заклікае беларусаў любіць нашу старонку, наны звычай і абычай, вялікую, праудзівую веру каталіцкую і сваю гісторыю поўную навукі на будучыню.

У 1915 годзе Свяяк скончыў Віленскую семінарыю і быў высьвячаны на святара. У тым часе маладому святару і паэтту балела сэрца - як ён пісаў пазней - калі бачыў, што некаторыя беларусы хочуць кінуць мову родную на карысць чужой.

У 1916 годзе на Беларусі замест рускага акупациі настала нямецкая. Беларусы атрымалі права на шырокое ўжыванье беларускага мовы і Свяяк пачаў удзельнічаць у наладжванні курсаў падрыхтоўкі вясковых настаўнікаў. Ён таксама памыраў беларускім выданыні.

Ад 1917 году Свяяк быў вікарням у Карыціне Сакольскага павету, дзе ён казаў казані па-беларуску, і на якія прыходзілі нават праваслаўныя, бо ў іхніх Церквях гучала толькі расейская мова. У сваёй парафіі Свяяк адчыняў беларускія школы і вёў асьветніцкую працу. У тым часе Свяяк быў ужо вядомым паэтом і пісьменнікам. Стала друкавацца ў часопісе "Крыніца", а потым у "Хрысціянскай думцы".

У 1917 годзе ў Петраградзе была заснаваная палітычная партыя пад назовам: Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя, да якое кірауніцтва належалі сьвятары: Адам Станкевіч і Вінцэс Гадлеўскі, Павал Каруза, Янка Пазняк і таксама Казімер Свяяк.

У 1919 годзе пад уплывам Свяяка, які ўсюды гаварыў па-беларуску, сьвятар Язэп Гармановіч перайшоў на беларускую мову і неўзабаве стаўся выдатным беларускім паэтом. У гэтым часе Свяяк вельмі цікавіўся справаю памірання ўніі на Беларусі і нават зьбіраўся з'яўрнуцца ў гэтай справе да мітрапаліта Шаптыцкага ў Львове.

У 1920 годзе ў Вільні паэт выдаў зборнік вермаў "Мая ліра", ў якіх ганьбуе гвалт і несправядлівасць, што пануюць на Беларусі. Гэтаю кніжка ды іншымі сваімі творамі Свяяк здабыў папулярнасць. У вермы з 1924 году "Щасце" ён піша, што ўсім да щасція траба Бога, бо без Яго наш сьвет - блудная дарога. У вермы "Месяц бледны" паэт услаўляе любасць да роднае зямлі. Верма "Спаві ѿ мне сэрца халь" напоўнены беларускімі колерамі: ў ім бачым белую зіму, чароўную вясну, райскія хвалі жытва ўлетку і жоўтую восень.

Пазней Свяяка вызначаеца экспрэсіўнасцю, мэдытатыўнасцю і рамантычнай танальнай насыцю. У 1926 годзе Свяяк памёр, а ягоныя творы і далей выдаваліся ў Вільні, дзе ў 1930 годзе выйшлі паэма "Купальле" і дэйнік "Дзея маёй мысльі, сэрца і волі". На Беларусі пад саветамі Казімера Свяяк толькі лаялі, называючы яго буржуазным нацыяналістам, клерыкам, суб'ектам нацыянальна-ідэалістичным рэакцыянерам і містыфікатарам гісторыі. Ягоныя творы ў СССР былі забароненыя аж да 1988 году.

СВЯТЫ ВЯЛІКІ ПОСТ - УСТАНАЎЛЕННЕ І ЧАС ТРЫВАНЬНЯ!

Святы Вялікі Пост, званы таксама Чатырыдзесятніцю, гэта адзін з найстарэйшых і найбольших съяўшэнных установаў хрысціянскай рэлігіі. Гісторыя Вялікага Посту доўгая і багатая ў традыцыю. Яна сягае апостальскіх часоў. Перад-пасхальны пост называецца Вялікім не толькі дзеля свайго часу трываньня, але і дзеля яго важнасці і значэння ў жыцці Царквы і кожнага хрысціяніна.

Святыя Айцы Царквы маюць для ўстановы съяўтога посту найбольшую пашану і найлепшыя пахвали. Святы Васіль Вялікі (329-379) пра старажытнасць ўстановы посту кажа: "Няхай будзе мне можна эноў з'яўрнуцца да гісторыі і прыпомніць, што пост вельмі стары і таму ўсе съяўтыя вельмі шанавалі яго, як быццам нейкую спадчыну па бацьках, якую пераказаў бацька сыну. Вось гэты скарб цераз безупыннае перадаванье даймоў аж да нас".

Дык глянчы на разьвіццце і час трываньня гэтага духоўнага скарбу нашай Царквы.

ЯК ТВАРЫСЯ ПЕРАД-ПАСХАЛЬНЫ ПОСТ?

Ужо Апосталы і першая хрысціянская грамада пачалі дзень жыдоўскай Пасхі заступаць днём успамінання Хрыстовых мукаў і съмерці. Гадавіна Хрыстовай съмерці была для іх вельмі сумным днём. Дык, каб яго належна адсвяткаваць, яны ў тым дні зъберагалі пост. І так першапачатковая, хрысціянская Пасха пачала сваё існаванье ў відзе посту. Гэта была крыжовая Пасха. За съведчаньнем съяўтога Грынея (I25-203) то першы зародак сёняння 40 дзён, у тым часе арганізаваўся да аднаго-двух дзён посту, які не з'яўляўся перад-пасхальным постам, а толькі самаю Пасху. Пасхальны пост паводле гэтага съведчаньня, адны зъберагалі адзін дзень, іншыя, два дні, а іншыя даўжэй, а яшчэ іншыя цераз 40 гадзін. (Гіст. Цар. 5,24)

У паапостальскіх часах, Царква II і III стагоддзя пачынае з'яўртаць увагу не толькі на сумнія гадавіны Хрыстовай съмерці, але і на радасныя гадавіны Яго ўваскрасення. Вось разам з крыжовою Пасхай памалу приходзіць да значэння і ўваскрасная Пасха з захаваннем пасхальнага посту. Яшчэ ў апостальскіх часах адныя пачынаюць захоўваць пост у сам дзень жыдоўскай Пасхі, а іншыя ў наступную нядзелью. За съведчаньнем гісторыка Сакрата (к379-440) тыя, што съяўтковалі Пасху разам з жыдамі, гэта ёсьць 14 днія Нізана, съцвярджаючы, што гэта ім перадалі ад Съяўтога Апостала

і Эвангеліста Яна; а тиа ў сваю чаргу, што съятавалі Свята Пасхі ў наступную нядзель посьле жыдоўскай Пасхі, даказвалі, што свой звычай атрымалі ад Святых Апосталаў Пятра і Паўла. "Але ані першыя ані другія-- заўвахвае гісторык Сакратак- не могуць даказаць гэтага пісьмовым съведчаньнем".

З гэтага часу паўсталі пасхальныя споры паміж тымі, што съятавалі Пасху разам з жыдамі і тымі, што съятавалі яе ў наступную нядзель. Гэты доўгія споры палаходзіў толькі Нікейскі Сабор 325 году.

Кананічныя памятнікі III стагоддзя гавораць таксама пра час, калі канчаўся пасхальны пост. За канонам Іполіта ўрачыстае заканчэнне посту адбывалася ва ўваскросную ноч пасля заходу сонца, паводле Дыдаскаліі а З гадаіне юначы а паводле Апостальскіх Пастраноў пры съпеве пеўняў.

ЧАС ТРЫВАНЬНЯ ВЯЛІКАГА ПОСТУ!

У III стагоддзі перад-пасхальним пост у некаторых Цэрквях трывае ўхо цэлы тыдзень. Гэта той тыдзень, які сёньня называе Страсным Тыднем. Пры канцы III стагоддзя Вялікі Пост ужо прыцягваецца да 40 дзён. Ад IV веку мае першыя ясныя съедчаньні пра 40 дзённы перад-пасхальны пост. Першае съедчаньне дае нам Нікейскі Сабор, які кажа, каб мясцовыя Саборы адбываўся "адаін перад Чатырдзесятніцю, каб посьле ўстаранення ўсялякага неладу чисты дар прынасіцца Богу; а другі пад восеньні час".

Хоць у IV стагоддзі Чатырдзесятніца стае ўжо ведамаю ўстановаю ўсё х такі яна янич не ёсьць дакладна вызначана і не мае агульнага прызнаньня. Недзе ўсё х такі існуе пост, які стаіць па сярэдзіне паміж даўним кароткім і 40 дзённым, а менавіта 20 дзённым пост. Ён быў перад усім у практицы на Захадзе, дзе Чатырдзесятніца прыйшла крышку пазней як на Усход..

Пра розную даўжыню посту перад Пасхай ў розных краінах гісторык Сакрат піша: "Пост перад Пасхай ў розных мясцовасцях захоўваюць розна, напрыклад, у Рыме перад Пасхай посьцяць без перапынку трох тыдні, апрача суботы і нядзелі. У Іліріі, па ўсёй Грэцыі і Александрыйі зберагаюць пост ўсёць тыдні ў да Пасхі і называюць яго Чатырдзесятніцю. Іншыя энou пачынаюць свой пост сем тыдняў перад съятам Пасхі".

Важным съедчаньнем пастаяннага пераходу ад кароткага посту да 40 дзённага ў Егіпце ёсьць пасхальныя пасланыні съятога Атанасія Вялікага (к.297-373). У першым з іх 329 году ён янич не ўспамінае пра Чатырдзесятніцу, толькі гаворыць пра пачатак "съятога посту", які вяхацца з панядзелкам Страснага Тыдня. Затое ў XI пасхальні пасланыні пісаным з Рыму 340 году да Тмуіскага Епіскапа Серап'ёна, які ў час адсутнасці съятога Атанасія меў нагляд над егіпецкай Царквой, съяты Атанасій дае такое павучанье: "Падаць да ведама братам пра 40 дзённы пост і пры тым павучыць пра Яго, каб тады, калі ўесь свет посьціць, мы аднім, што жывём у Егіпце, не выстаўлялі сябе на съмех за непамічэнне і за тое, што ў гэтых дні аддаеся радасці". А ў XI пасланыні з 346 году съяты Атанасій ўжо гаворыць пра захаванье Чатырдзесятніцы як пра неабходную ўмову да год-

нага съятаванья Пасхі: "Хто пагарджае Чатырдзесятніцу і хто як быццам без увагі і мячтствім сэрцам уваходаіць у Святае Святых, той не ўманоўвае съята Пасхі".

Дзе быў у звычай 6 тыднёві пост, там яго пачыналі ў панядзелак другога тыдня нашага цяперашняга посту. Пры гэтай практицы ўесь нам першы тыдзень Чатырдзесятніцы янич не ўваходзіў да посту.

За старжытнаю традыцыю Усходній Царквы, суботы і нядзелі не ўважаліся поснымі днімі. Пры канцы 4 стагоддзя перад-пасхальны пост званы Чатырдзесятніца ёсьць ўжо ў практицы як за Усходній так і ў Захадній Царкве.

ЛІК 40 САПРАЎДНЫ ЦІ СІМВАЛІЧНЫ?

Хоць гаворым пра 40 дзённы пост, то ўласціва ён за Усходній Царкве трывае толькі 36 дзён з палавінай. Сем тыдняў посту без субот і нядзель даюць 35 дзён. Да гэтага ліку трэба янич дадаць Вялікую Суботу і палавіну ночы перад съятам Пасхі, якой час уважаецца таксама посным, і тады наша Чатырдзесятніца будзе мець 36 з палавінай дзён, што становіць адну дзесятую цэлага году. Лацінская Царква мае 6 тыднёві пост, бо яна і суботы залічае да посных днёў, гэта значыць у практицы і на Захадзе Чатырдзесятніца мела толькі 36 дзён. Ды, каб мець поўных 40 дзён посту, то Лацінская Царква ў XII стагоддзі прыбавіла янич чатыры дні на пачатку посту. Таму Захад пачынае цяпер свой пост у так званую "папельцовую сераду", гэта ёсьць у сераду нашага першага тыдня посту.

Лік 40, так як лікі 3, 7, 9, з давен-даўна меў сімвалічнае значэнне. Таму ён уваймоў і да перад-пасхальнага посту хутчэй ў сімвалічным чым літаральным разуменіі. У Старым Запавеце чытаем пра 40 дзён патопу і пра 40 гадовую вандроўку Ізраіля па пустыні; пра 40 дзённы пост Майсея пакуль не атрымаў ад Бога табліцы закону; пра 40 дзённае падарожжа прарока Ільлі на гару Хорні. У Новым Запавеце съятое Эвангельле гаворыць, што 40 дні Язэп і Мария прынеслы Даіцятка-Ісуса да съятині; пра 40 дзённы пост Ісуса Христа на пустыні; пра 40 дзённае перарабіванье Яго на зямлі посьле свайго Уваскрасеня.

Святая Царква ад самага пачатку пасльвяціла лік сорак. У першых вяках былі ў практицы 40 дзённыя пакуты, а затым прыiamoў 40 дзённы пост перад Пасхай. У нашым абрадае 40 дні посьле нараджэння прыносяць даіця да Царквы, каб яго ўцэрквіць, а таксама 40 дні памінаюць памёрных.

У 1989 ГОДЗЕ ВЫСЫЛКА БІБЛІЯЎ У САВЕЦКІ САЮЗ ПАБОЛЬШЫЛАСЯ

У ТРЫ РАЗЫ У ПАРАЎНАНЬНІ З 1988 ГОДАМ!

У 1989 годзе Біблійныя Таварысты Заходній Эўропы выслалі ў Савецкі Саюз каля 338 тысяч Біблій, 508.200 экзэмпляраў Новага Запавету ды 8 тысяч іншых рэлігійных кніжак. Аб гэтым пайфармавала 17 студзеня Швайцарскае Біблійнае Таварыства ўдакладняючы, што лікі гэтых пабольшиліся ў 3 разы у параўнаньні з 1988 годам і што гэты "моцны ўзрост" павінен утрымацца таксама ў найбліжэйшых гадах. Кніжкі Святога Пісанья, выданныя Аб'яднаным Біблейскім Таварыствам, паходзяць галоўным чынам з Заходній Нямеччыны, Вялікабрытаніі і са скандынаўскіх краін. Дазвол на імпарт Бібліяў у Савецкі Саюз быў выданы у 1988 годзе, з нагоды сьвяткаваньня ў Тысячагодзьдзя Христу Кіеўскай Русі. Біблійныя Таварысты Заходній Эўропы ацэньваюць, што ў Савецкім Саюзе існуе запатрабаваньне на 20 мільёнаў экзэмпляраў Бібліі. Яны апрацоўваюць план высылкі прынамсі аднаго мільёна экзэмпляраў Святога Пісанья штогоду, на працягу найбліжэйшых 5 гадоў.

ПЛАНЫ АРГАНІЗАЦЫІ "ПОМАЧ ДЛЯ ЦАРКВЫ У ПАТРЭБЕ".

"Урашце можам свабодна выконваць нашу місію"- так съцвердаіў 6 лютага, ў Кенінгстайне, Заходнія Нямеччына, айцец Варэнфрид вон Стратэн, нарбертанін, заснавальнік каталіцкай арганізацыі пад назовам: "Помач для Царквы ў патрэбе". Узяўшы слова на сходзе ўправы гэтай арганізацыі, айцец вон Стратэн сказаў, што заснаваная ім арганізацыя памагае ад дзесяткаў гадоў Цэрквам у краінах цэнтральна-ўсходній Эўропы, мае дзеля гэтага дакладнае распарапаньне сітуацыі, што даволяе непасрэдна і паспяхова памагаць гэтым Цэрквам. У часе гэтага сходу арганізацыя рамыла павелічыць свой фінансавы бюджет прадбачаны на гэты год Цэрквам у краінах цэнтральна-ўсходній Эўропы, хоць разумее, што гэта вяжацца з эвэнтуальным небяспекаю зьменшальніем помачы Царкве ў краінах трачыга сьвету.